

бух-
хоорон-
ададан
адир-
и ээл-
нда ха-
...
эр-
хамта
Тэрэ
нихсэл
надаата
хэл бо-
...
9 ондо
ноймал
да эгээл
эгээл
Монгол
даа хү-
нээлээл
туйла-
овсгөвөт
...
АНОВ,
ренер.
...
17.10
«Орле-
онкур-
Тэ-
«Мүнөө-
18.30
концерт
«Депутат
хайханай
«Время»
«девуш-
концерт.
...
ГРАММА
6.40
...
7.25 —
хүхүүд-
ниоаль-
Телевизи-
ондундай
«Эх»
«нааб» —
...
8
ГРАММА
— Дам-
8.00
...
9.15 —
уагдаган
— «Най-
да элбэг
гарган-
хотын
байн ба-
хатарай
...
10.30 —
«Зүүн
ноурунал,
«Мар-
дэний
уагдаа.
...
11.35 —
«Ур-
хүхэмтэ
«Спорт-
12.20 —
«Спор-
13.05
«Түн дэл-
Муль-
программа.
та ша-
«Хари гу-
Советск
...
15 —
«Ва-
те-
16.30 —
буслан
«Гуль-
дана оркес-
18.05 —
шын поли-
шын
«Скооронд
алдөө хэх-
дана тушаа.
«Цир-
стуг-
ор нааданай
...
«Вре-
циерт, 22.10
«Министикаар
тат. Эршүүл-
тулга. 22.55
...
ГРАММА
0.20 — «Ма-
...
10.50 —
...
35 — Цир-
12.10 —
хүүдээтэ зог-
он хайханай
...
СЕНИ, 9
ГРАММА
7.55 — Дам-
амма, 8.00
...
8.40 — Ур-
ника, 9.05 —
...
9.35 —
ада алба хэ-
«Онтон-
«Умные ве-
визионно ур-
мал (1-хэл се-
«Хүдөөтэй
«Хүхэмтэ
А. Н. Оси-
от мира се-
Малая Брон-
театрал
15.30 — «Са-
ой хашээл-
жизнь» гэгдэн
визионно ба-
...
16.15 —
ашишаадаа
«Заталда-
— мултифильм,
скооронд бо-
«Дуу-79»
— уран най-
20.30 — «Вре-
Спортивна
далхон чир-
рууцуй. СНА
та, 22.35 — Ша-
...
рай орлогто
Д. ОЧИРОВ.
...
графика СССР по
играфин и кино
...
7.Индекс 5901

БҮРЯД УНЭН

СОВЕТСКОЕ СОЮЗНОЕ КОММУНИСТИЧЕСКОЕ ПАРТИИ БУРЯД АЙ ОБКОМО, БУРЯДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТЕРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетнай 1921 оной декабрийн 21-нээ гарана

№ 278 (15300)

1979 оной декабрийн 4, вторник

Сэн 2 мүнган

ШЭНЭ ТУЙЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

Совет орон тусбэ табан жэлэй дүрбэдхи жэлые дүүргэж байха зуураа, ээлжээтэ, арбан нэгдэх табан жэлэй үндэстэй хуури табиха, КПСС-эй XXVI съездэд эдбхитэйгээр бэлдэлгын жэл болохо тэрэнэй табандахи, түгсэххи жэлдэ орохы бэлдэжэ байна.

Табан жэлэй эхиннээ хойшо үгэрхэн саг соо арад зон үсэд нэгээр, зохион байгуулхы ажалай амжалтанууды туйлаа. Коммунистуудай партиин хүтэлбэри дорсо совет хуульд КПСС-эй XXV съездын шийдхэбэринүүды бэлүүлгын түлөө оролдосотойгоор ажаллаа, эршээтэ габшагай, болсон түхтэй ажабайдалаар ажуулаха, ажуулаа. Эдээр хүсэд шалдаа гайдана, дотоодын болон гадаадын политик-када парти Ленинэй заалтан үнэн зүб замаар дөшбана гээд найдагтайгаар эгнээ. Эхэ ороной экономическа ба оюун болоой байгуулхы саашаа дэвшилүүлгын, тэрэнэй өөрыгөө хамгаалаа хүсэ шалдаа бэхжүүлгын замаар, совет хууныдай тулалдаа байдлыг хайжаруулган замаар, 36-наймаалай, газар дэлхэй дээрхи арадуудай харилсаа болонхой замаар.

КПСС-эй ЦК-гай хаяхан болохон пленум, СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Советэй хоёрдох сессии эхлэн тухай элэрхэлгын гэршэлбэ. СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсбэй, 1980 оной Гүрэнэй баждагшй проектүүд тэдэн дээрэ зүбшэн хэлсгэжэ, зохио тогтоолууд, хуулинууд абтаһан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлгшх хүнэр Л. И. Брежнев Пленум дээрэ дэлгэрхы, тодо хүсэ үгэ хэлбэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлхэн үгэ дотор манай экономикын, табан жэлэй дүрбэн жэлэй дүнгүүдэй, тэрэнэй түгсэххи жэлэй түсбүүдэй гүнзгэти шэнжэлэл али бүхы талаанан хэлхэн байна. Ойрын ба холын хараата зорилгонууд табигдаа, дутуу дунданууд элэрүүлгэдэ, эдэнийг усадан зайсуулаа харгы замууд, парти болон арадай урда табигдаһан зорилгонууды шийдхээ арга хэрэгсэлнүүд харуулагдаа.

Түсбэ табан жэлэй эхиннээ хойшо КПСС-эй XXV съездын шийдхэбэринүүды бэлүүлэн, Совет орон арадай ажалы хүгжөөлгэдэ, ажалшдай тулалдаа байдлыг саашаа хайжаруулаа, оронойгоо өөрыгөө хамгаалаа хүсэ бэхжүүлгэдэ нилдэ ургашаа дабшаһан байна.

Национальна олзо дохдой ургалтын экономико хүгжөөлгын солгохы үрэ дүн болодогын хэндэхи мэдэжэ. Дүрбэн жэл соо тэрэ, юуэдхи табан жэлэй энэ үеынхитэй салгалбал, 16,2 процентээр гэхэ үгэ, али 323 миллиард хүтэрхээр дэвшилбэ. Арадай ажалын үндэстэй хуури болодог үйлдэбэрини гол фондунууд энэ жэлэй нүүл багта 1 триллиондоо дэшэ хүтэрхитэ хүрээтэ, тинхэдэ тэрэнэй гурбанай нэгэ шахуу бүхын шэнжэлгэдэ байна. Манай барилгын хэмжээгүүд асари ехэ — 500 миллиардаа дэшэ түгсэххи капитална домологоннууд хэгдэхэ. Мангад шахуу томо өхэ предрияти, тэрэ тоодо Саяно-Шушенск ГЭС, КамАЗ, «Атоммаш» гэхэ мэтын индустриин асари ехэ барилганууд дохдогдоо. БАМ-да 1500 гаран километр зам табигдаа.

Хүдөө ажалын материално-техническ үндэстэй хуури урдадхдан шэнжэлгэдэ байна. Дүрбэн жэлэй туршада ажал малларини элшэ хүсөөр хангалга 40 процентээр ургаа. Хүдөө нутаг 1,5 миллион трактор, тарья хуулигын 426 мянган комбайн болон бусад ехэ техникэ, 317 миллион тонно үгтэжүүлгэ абтаһан байха юм. Дүрбэн жэлэй турша соо дэвэ ажалын бүхы продукци үйлдэбэрилгэ 40 миллиардаа түгсэххээр дэвшилүүлгэдэ. Энэ үе соо жэлдэ дун дээрээр 209 миллион тонно гэхэ үгэ, али юуэдхи табан жэлэй туршада 27 миллион тонноор өхэ тархан хурагдаба. Байша ондоо сагай улархай хүсэр бэрхшээлтэй байгашы мань, 179 миллион тонно тархан хадгада.

Ажалын байгуулалтада амжалтануудай туйлагдахада, арад оной ажабайдалай материална ба соёлтой хэмжээн дээшлэнэ. Дүрбэн жэлэй турша соо нэгэ хүндэ хүртэсын табан бодото олзо — 13-наа үлүү процентээр, розиничи эд ба даванай эрьсэ сасуудханаа сэнгээр — 18 процентээр, ажадууд хангалтын хэмжээн гурбанай нэгэ хубаар дээшлэл байна. 423 миллион дүрбэлхэн метр талмайтай бай-дын гэрнүүд, хүтэгдэй олон саадууд, нургуулинууд, болонхонууд, соёлтой эмхи зургаанууд баригдаа.

Товшоохон хэлхэдэ, партиин XXIV ба XXV сээднууд дээрэ хараалгаһан экономическа, социальна политика бээ-дхээ талаар ехэ хүдэлсэри абуулгаһан байна. «Амжалтануудай эли бодо, горитой ехэ байна, — гэжэ Л. И. Брежнев хэлбэ. — Эдэ бүгдэн 1980 оной ара-дхи ажалын зорилгонууды шийдхээбэрин, коммунизмын ма-териально-техническ үндэстэй хуури байгуулха замаар най-малтайгаар дабшаһын найн эш үндэһэн болоно гэжэ ха-хадэбэ.

Бүдхэ эдэ бүгдэн хүдэлсэрин дүнгүүдээр бүримүйн дээшлээ ханажа болохо гэгдэн худатай бэшэ. Арадай ажа-лын зарим үсэгсүүдэд гэгдэллүүд ушарһаар. Хэдэн шэг-нээр 1980 оной даабаринууд табан жэлдэ түсбэлгэдэ-жөө доогуур байна. Үйлдэбэрини ашаг үрэ ба хүдэлсэ-рини шаанерыг саашаа дээшлүүлгэдэ түсбөөр хараалга-һанай өһоор ургашаа дабшаа шадаггүй байһанай эдэ табигданууд, гэгдэллүүдэй гол шалтагаванин болоно гэхэ хүнэр Л. И. Брежнев тэмдэглэ. Зарим министрствэ-д болон албан зургаанууд гэгдэгээ таталдаа, шаанэр үйлдэбэрилгэ дээшлүүлхэ, эсэсэй эрхэй үрэ дүнгүү-дэй туйлаха талаар эрдэ эрхэлтэ хэгдэггүй байһаар. Энэ үр дүнгүүд манай арга боломжонуудха бага байха юм.

Түсбэ-түхтэй эдэй үндэстэй хууриин, элшэ хүсые, ма-териальна, машина бүтээлгэ, химическэ ба промышлен-нын бусад хайбаринуудыг саашаа дүүжөөхэ талаар ажалари оролдосотойгоор ажуулаа; түмэр замтай ба бу-дэйгэй транспортны худалмарини хайжаруулгын тула ноосонуудыг, боломжонуудыг дүүрэнээр хэрэглэхэ; ажаларини гол фондунуудай ашаг үрэ дээшлүүлхэ; ажа-лы түхтэй эдэй, түлшын-элшэ хүсэсэй ба финансын нөө-ц байгуудыг гэмтэй хайһаар, арьбалалта хэгдэгээр-лаха шулаха гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тог-тоо дотор хэлсгэдэ.

Эхэ шаанартай эдэ хоолой зүйлүүдыг элбэг дэлбэ-лхэ, үргэһөөр үйлдэбэрилгэ, ажалшдаа эдэгээр татал-дхыг хангаха гэжэ арад зоний тулалдаа байдлыг хай-жуулаа талаар партиин хараалда шэлгэлэй эгдэн гол-ын зорилгонуудай нэгэниин мүн. Эдэ хоолой, мяха-ла ба хүнгэн промышленноотын, худалдаа наймаанай худалмарини хайжаруулаа хэрэгтэй.

Хүдөө ажалы хүгжөөнгүй, энэ зорилгыг шийдхээ боло-дхи байһанайн элхтэ. Парти хүдөө ажалыда саашаа дэ-шлээ хүдээлхэ болон техникэ гэмтэй хайһаар хэрэг-жээ, дутуу дундануудыг шаангаар шүүмжэлжэ, эдэнийг усадан зайсуулаа нүүлөөлгэ уялгагай.

КПСС-эй Центральна Комитетэй ноябрийн Пленумэй ба СССР-эй Верховно Советэй сессиин шийдхэбэринүүдыг, партиин дотоодын болон гадаадын политикы, КПСС-эй ЦК-гай, ЦК-гай Политбюрогай, ЦК-гай Генеральна секретарь хүнэр Л. И. Брежневэй ажал абуулхы совет хүнүүд халуунаар хайһаана. Эдээр Ленинэй партиин нэгдээр тойрон жажсаа, В. И. Ленинэй түрэнөөр 110 жэлэй ойе нэгдэй солотойгоор утгаха, коммунист байгуулалтада шэнэ туйлалануудар тү-сбэ табан жэлэй түгсэххи жэлые—1980 онийн тэмдэглэхэ юм.

Дэлжэ байдаг предриятинуудыг хэлбэн шэнэлхэ ба тех-никээр хангаха, барилгын шаанэр хайжаруулаа хэрэгтэ хү-сэ шадалаа, мүнгэ зөөригээ элсүүлхэ хэрэгтэ.

Бидэний ургашаа дабшаа арга боломжонууд, ноосонууд асари ехэ. Зүгээр эдэнийг хэрэглэхын тула хүтэлбэрилгын хэмжээг улам дээшлүүлхэ шулаха гэжэ хүнэр Л. И. Бреж-нев хэлэ. КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министруудай Совет түсбэлгэ ба бүхы ажалы эрхиллгэ хайжаруулаа тогтоолуудыг энэ зун абаа һэн. Тэрэний шэнэдхэн хубил-гаха, нарижуулан хайжаруулаа гэжэ ажалын-политическэ аймактар өхэ зорилго болоно. Хараалгаһан хэмжээнүүды бэлүүлхэ хэрэгтэ хуулиаргүй хинэлтадаа абаха шулаа.

Түсбэлгэ ба ажалы эрхиллгэ нэгэ тээхэ хүтэллгэе саашаа дэвшилүүлхэ шулаа. Тинхэдэ политикадэ, экономикодоо дорхоо гэрлэн эдэбхи үүсхэлэй үргэ-нөөр дэлгэрүүлгэ демократическэ централизм хэрэгтэ гээд маргажа болохгүй. «Энэ, — гэжэ хүнэр Л. И. Брежнев хэ-лэ һэн, — гансал манай үзэл сурталһаа бэшэ, харин эконо-мическа шулаха хэрэгтэ байһанһаа үндэлхэн. Дорхоо гэр-лэн үүсхэл эдэбхи экономическа хүтэллгэе хураад-халгада манай үгээршээ нэлгээгүй ноос мүн».

Партийн сэхэ шүүд эхэа заабаринуудта үндэлхэн үг-дэлхэрини гүрим ба арга олол нарижуулан хайжаруулаа, ажалай ба түсбэлгын гүрим бэхжүүлхэ, даабаринууд бол-он абтаһан шийдхэбэринүүды бэлүүлгын түлөө хиналта шангадхаа, эзэн бусэ ябадалаа, тогтоодоһон түсбүүд бол-он нормонуудыг хэзэгйруулгада дары түргөөр, хүсөөр харюусаа гэжэ партиин ба ажалын бүхы зургаанууд-дай, бүхы хүтэлбэрилгэдэй уялга мүн. Даалгаһан хэр-гэгтэ түлөө хүн бүхэний, илангаяа хүтэлбэрилгэшэ бүхэний харюусалгыг дээшлүүлхэ, мэргэжлэдэ дэбжүүлэн та-билгын политикта тааруу зохиодоо бэлүүлхэ, эршэмтэй, үүсхэл эдэбхитэй, зохиохы өһоор боломжолдоо хүнүүды зоримгойгоор дэбжүүлхэ, худалмээр бэлүүлхэ шадааг-гүйшуулыг нэлгэхэ шулаа.

Шэнэ табан жэлдэ экономикын байгууламжа болон тэн-сүүрид асари ехэ хубилалтануудыг хэхэ, халбаринууд болон газар нутагуудай хоорондох холбоо хайжа-руулаа, бага гаргашаагаар эгдэл өхэ ашаг олол хурдан тү-гэһөөр абажа боломо арга замуудыг элэрүүлхэ гэжэ мэтэ ажалы эрхиллгэ хайжаруулаа шулаа хэмжээнүүд шэнэ та-бан жэлдэ бэлүүлгэдэхэ байна. Арбан нэгдэххи та-бан жэлэй түсбэ наринаар бэлдэхэ уялгатай Госпланай үр-гэ энэ илангаяа ехэ юм.

Шэнэ түсбэ табан жэлэй юрэнхы гол үндэстэй хуури эли байна гэжэ хүнэр Л. И. Брежнев тэмдэглэ һэн: «Арад зоний тулалдаа байдлыг шууд сэхээр хайжаруулхын тула ашаг үрэ ба шаанэр дээшлүүлхэ талаар партиин хараа шлгэлэе боло-то дээрнээ хоёр, гурба дахин эршэмтэйгээр бэлүүлхэ шу-лаа. Энэ хараа шлгэлэһэн ондоо юмзын байхагүй, тэрэ арбан нэгдэххи табан жэлдэ хэлбэришгүйгөөр бэлүүлгэдэхэ ёһо-той».

СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1980 оной гүрэнэй түсбэ болон СССР-эй Гүрэнэй бюджет СССР-эй Вер-ховно Советэй сессии дээрэ нэгэн дуугаар баталгадаа, ху-ли болгодобо.

1980 оной түсбэ—КПСС-эй XXV съездын шийдхэбэринүү-дыг, арабдахи табан жэлэй даабаринуудыг дүүргэлгын шу-лаа шата мүн. Тэрэ экономико болон эхнэй ашаг үрэ саа-шадан дээшлүүлхы, ороной промышленность ба хүдөө ажалыг хэлбэришгүйгөөр хүгжөөхы, өөрыгөө хамгаалаа хү-сэ бэхжүүлхы, гадаадын экономическа холбоо барисаа дэлгэрүүлхы хараална. Арад зоний тулалдаа байдлыг элэн сэхээр хайжаруулхы, эрдэм наука ба соёл культурыг, гэгээр-лэл болон элүүры хамгаалгы, ажууланга ба социальна хан-галгы элэн сэхээр хайжаруулхы хараалһан үргэн өхэ со-циальна программа түсбэ дотор табигдана. Эдэ бүгдэ ажа-лы хүндэ, тэрэнэй ургамжа байгаа материална, оюун болоой эрилтануудыг хангалтада парти болон гүрэнэй хандуудга-анкарал оролдолгын шэнэ гэршэ болоно.

Нийтийн үйлдэбэрини хурдан түргэһөөр, тэнсүүритэй хай-наар хүгжөөлгө хангаха, арадай ажалын бүхы хайбаринууд-та худалмарини ашаг үрэ ба шаанэр дээшлүүлхэ шулаа гэ-жэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум тэмдэглэ. Ажалай бүтээсэ дээ-шлүүлгэдэ, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлгын үндэстэй хуури дээрэ үйлдэбэрини ашаг үрэ дээшлүүлгэдэ, тү-сбэлгэ ба экономико эрхиллгэе нарижуулан хай-жаруулгада онсо анкарал хандуулагдаа ёһотой. Эдэ болон бусад шулаа зорилгонууды шийдхээбэри парти эр-дэмтэдэй, наука бүхы эмхи зургаануудай зүгһөө нүүлөө ехэ-тэй туйлаамжа абахы хараална.

Түсбөө дүүргэлгын тула олониктын ажалай эдэбхи дээш-лүүлхэ, тэрэнийг хайн шаанартай үрэ дүнгүүдэ элсүүлхэ, со-циальн мүрысөө улам үргэһөөр дэлгэрүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшлүүлхэ арга олгоһон түрүү дүй дүршэлэй али бүхы талаарын дэмжээ, дэлгэрүүлхэ шулаа. Арадай баялаг гэм-тэй хайһаар сахиха, ноос байгуудыг үрэ ехэтэйгээр хэрэг-лэхэ, эмхидхэл ба жагж журам бэхжүүлхэ хэрэгтэй. Мүнөө эмхидхэлэй, нийтэ-политическэ, үзэл сурталай худалмарини гол шлгэллүүдэ дээшлээ бүридэнэ.

СССР-эй Верховно Советэй сессии арадай хиналта, Верховно сүүд тухай, СССР-эй Прокуратура, Гүрэнэй арбитраж тухай, СССР-тэй адвокатот тухай хуулинууды абаба. Эдэ хуу-линууд ССР Союзай Конституциин дүримүүдыг тодорхойло-но, хүгжөөхэ, эдээр хуули сахилга ба хуули заршам бэх-жүүлхэ арга олгохо байна. Эдэ хуулинуудай удхыг, гүнзгэти демократизмэй ойгуулха, гол шулаа юмзынхын юуб гэхэдэ, эдэнийг хэлбэришгүйгөөр бэлүүлгэдэ эдэбхитэйгээр ту-лалха, хуули эдэһэн али бүхы абуулгануудай, совет со-циальн хуули заршамһаа хадуурагатай тэмдэлэ олониктын хабдадуулаа гэжэ партиин органуудай, коммунистуудай уялга болоно. Хуулинуудыг наринаар, үгэ дуугүйгөөр сахим бэлүүлхэ гэжэ ажалы эрхиллгэе амжалтагайгаар хүтэлбэ-рилхэ шулаа нүүлсэл мүн.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй ба СССР-эй Верховно Советэй сессиин шийдхэбэринүүдыг коллектив бүхэндэ, совет хүн бүхэндэ, коммунист бүхэндэ ойгуулан хүргэхэ, эдэ шийд-хэбэринүүды бэлүүлгын тула тэдэнэй ямар юумэ тодор-хойгоор, ямар болзорто дүүргэхэ байһыныг тодор хараалаа гэжэ нэн түрүүшын зорилго болоно. Хүдэлмээрэ шадала-раар, тодорхойгоор эмхидхэхэ, аша үрэ ехэтэйгээр ажалла-хын тула таарамжатай найн эрхэ байдал ха хаангүй бай-гуулаа, гүрэнэй түсбүүд болон социальн уялганууды бүхы коллективүүдэй дүүргэхыг, үлүүлэн дүүргэхыг хангаха шулаа. Олониктэдэ мэдээлэлүүдыг тараадаг ба пропаган-дын хэрэгсэлнүүд арад зоний ажалай ба тэмсэлэй нүр жабха-лагыг гүнзгэтигөөр, тодо хурсаар, ойлогсотойгоор элэрүүлхэ, зохиохы үүсхэлүүдыг, түрүү аргануудыг эдэбхитэйгээр дэм-жэхэ, дутуу дундануудыг шаангаар шүүмжэлжэ, эдэнийг усадан зайсуулаа нүүлөөлгэ уялгагай.

КПСС-эй Центральна Комитетэй ноябрийн Пленумэй ба СССР-эй Верховно Советэй сессиин шийдхэбэринүүдыг, партиин дотоодын болон гадаадын политикы, КПСС-эй ЦК-гай, ЦК-гай Политбюрогай, ЦК-гай Генеральна секретарь хүнэр Л. И. Брежневэй ажал абуулхы совет хүнүүд халуунаар хайһаана. Эдээр Ленинэй партиин нэгдээр тойрон жажсаа, В. И. Ленинэй түрэнөөр 110 жэлэй ойе нэгдэй солотойгоор утгаха, коммунист байгуулалтада шэнэ туйлалануудар тү-сбэ табан жэлэй түгсэххи жэлые—1980 онийн тэмдэглэхэ юм.

«Правда» газетын декабрийн 2-ой түрүү бэшгэ.

Республикымнай ажалай үгэр

Хэлэхэндээ хүрэхэдү

—Хүдөө ажалы улам саа-шадан хүгжөөхэ, продукци үйлдэбэрилгэ саг үргэлжэ ехэ болгохо зорилгоор энэ халбарнда материално-тех-ническэ бата бэхн үндэстэй хуу-ри байгуулаа гэһан КПСС-эй XXV съездын, партиин ЦК-гай июлийн (1978 он) Пленумэй шийдхэбэринүүды дүүргэлгэ 1980 оной түсбэй тон шулаа зорилго зандаа үлэнэ. — гэжэ наяхан үгэр-гэгдэн партиин ЦК-гай но-ябрийн Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна сек-ретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Тү-

рүүлгшх Л. И. Брежнев он-солон тэмдэглэ.

Энэнийг гэршэлхэн нэгэ баримта дуралһууб. Манай совхоз байгуулагдаһаар хо-рин жэл болохон гэжэ. Энэ хугасаа соо ажалын арга-гагүй эхээр хүжэн халба-раа. Гүрэндэ мяха, нү худал-даха талаар арабдахи табан жэлэй дүрбэн жэлэй түсбүү-дыг үлүүлэн дүүргэхэбди. Тингээ түрүү хуури ээлхэ-нийнээ түлөө РСФСР-эй Министруудай Советэй, ВЦИС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тутга хүртэнхэй гэгшбди. Энэ амжалтаа арбажуул-

хын тула бидэ дүрбэн жэ-лэй даабаринаа гадуур 10 мянган центнер нү, 6,5 мян-ган центнер мяха Эхэ орон-доо үгэхөөр шийдэл, табан жэлэй түсбэ үлүүлэн дүүргэхэ үндэстэй хууригай болонхой-бай.

Энэнийг Коммунист парти байгуулаһаа Совет гүрэн тогтооһо В. И. Ленинэй тү-рэнөөр 110 жэлэй ойдо зо-рюулагдаһан, ажалай бэлгэ болохо юм.

Б.Ж. ДАМБНОВ, Ярууны районы «Комсомолецкий» совхозой ахмад зоотехник.

«Искра» колхозой малшад—374, «Маяк» колхозойхид 211 тонно нү худалдаба. Энэнийг бүри урид раи-ной ажалынууд гүрэндэ үндэ-гэ, нооно худалдаа дүрбэн жэлэйгээ түсбэ дүүргэлхэн байгаа. Бүхэндэ эдээр тү-сбөө үлүү 26,6 миллион үндэстэй, 355 центнер нооно тушаалан жэлээтэй.

А. АНИСИМОВ.

40 ҮДЭРӨӨР ТҮРҮҮЛБЭ

КПСС-эй XXV съездын бо-лон КПСС-эй ЦК-гай июлийн (1978 он) Пленумэй шийдхэ-бэринүүды бэлүүлэн, Улаан-Удын районы колхоз, совхо-зуудай, үхсөөдүүдэй ажалшад гүрэндэ нү, үндэстэй, нооно худалдаа дүрбэн жэлэйгээ түсбэ дүрбэн хонгоор урид дүүргэбэ. Арабдахи табан жэлэй эхннээ хойшо райо-ной ажалынууд дүрбэн жэлэй туршада гүрэндөө 69.570 тонно нү худалдаа түсбэй байбал, тэрэнээ 69.583 тон-нодо хүрөө. Энэ амжалтада «Авангард», «Искра», «Восход», «Маяк», «Советская Россия», «8-ое марта» колхозуудай, «Пригородный» совхозой малшад хубита ехэ. Жэлээшэ, «Авангард» колхозойхид дүрбэн жэлэй тү-сбөө үлүүгээр 519 тонно,

тушаала малшад—374, «Маяк» колхозойхид 211 тонно нү худалдаба. Энэнийг бүри урид раи-ной ажалынууд гүрэндэ үндэ-гэ, нооно худалдаа дүрбэн жэлэйгээ түсбэ дүүргэлхэн байгаа. Бүхэндэ эдээр тү-сбөө үлүү 26,6 миллион үндэстэй, 355 центнер нооно тушаалан жэлээтэй.

А. АНИСИМОВ.

ТАРГЫЕНЬ АЛДАХАЙГӨӨР

Гушаад жэлэй туршада та-налгараггүй мал ажаллаа хү-дэлхэ гэжэ тиммээхэ бо-лэн хэрэг бэшэ. Январини янгинаа хүйтэн гү, али зун-дай аялама халуун малшад амаршы хүнгэлэлтэ үгэ-дэггүй бишу.

Иймэ хүнүүдэй нэгэн — Иван Федорович Гарманов. Тэрэ Баргажанай районы Шитанай совхоздо 29-дхи жэлээ үхэршөөр худалдэн, тэрэнэйгээ 20 жэлэнь за-луу мал харуулаа. Иван Федорович гүрэндэ амга-лалт өмэ бурууд таалагда-лаа юм. Иймэ мал тобир тар-ганаар ажуулуулгэдэ, саа-шад ажалын наалинни фер-мэнүүдэ хуураагдалаа.

Энэ харюусалгатай ажал-даа бригадын тэсүүд үнэн зүрхэнһөө, оролдосотойгоор хандаа, ажалын хүтэлбэри-лгэдэйг эгнэл найдабари-даа ходоодо хүртэдгэй би-шэ. Идөөдө намар энэ бри-гадын урда жэлэнь харуу-лайна маллаа орондоо оро-нон хойнон фермэнүүдэ тушаатаал, 192 хашаар да-жаа абаа һэн. Хашарын гүүр-лэнь үшөө 116 тутал нэ-мэгдээ, хайталаа 328 тог-той мал Шапеновон гэжэ газарта үблэжээ байна.

—Малыг зундэ элдэнэ, намарай нэрхүүлэ ёһотойг-лэ таргалуулжа, хүсэ ша-лэнь нэмээхэдэ амаршы со-болгүйгөөр ондо орошолог-ом. Тиммээхэ адуулаа, у-улаадаа гэхэ мэтэ юрэнхы асуудалнуудта гол анхара-лаа хандуулдаг гэжэбди, — гэжэ Иван Федорович хөө-рэнэ. —Бидэ 10 харын тур-шала малайнгаа шэгнүүр 204 центнерээр нэмээхэ тү-сбэйтэй наа, тэрэнээ 293 цент-нертэ хүрөөбди. Малнай мүн-өө үедэ тобир тарганууд.

Тээ малшад дунда хэл-сэдэг «тарган табан хон-гой» гэһэн үгэнүүдэ отго-лон мартажа болохгүй. Ушар тиммээхэ Иван Федоровичи-ригада үблэжэлгэдэ уни ха-да бэлдэнхэ, малайнгаа та-дундэ тэнхээ доошлуула-гуйе оролодо.

Ингэдээр маллаа бага эр-гэ үбөөр халуулжа эхилхэ-мнэй — санамшы ехэ, хүй-тэнье болоо. Тинхэдэ мал-лаа бамбайра үнбэ хайжа үгөөл, хордоо хагаад бай-ха гэнэгдэ. Хашарагуудай

шадал тэнхээ хараадаа аба-жа, тухай бүлгэ болгожо нилгэдэ, торжиго эхилхэбди, — гэжэ И. Ф. Гарманов хэ-лэнэ.

Совхозой баялг болохо — нийтийн малай үблэжэлгэ үн-дэр хэмжээндэ үнэгэрхын тула И. Ф. Гармановай бри-гадынхид урма зоригтойгоор, харюусалга ехэтэйгээр ажал-лана. Бэрхэ, дүршэлтэй бри-гадтай хүтэлбэри дор аха дүүрэн Николай ба Георгий Молюковууд, Иван Миша-рин гашаа малшанай хүндэ хүсэр мэргэжэлы хайнаар шуудална, бүхы хүсэ шада-лаа үблэжэлгэ хайнаар үн-гэрхээ хэрэгтэ зорюулна.

Г. ЛАМУЕВ, худөө бэшгэшэ. Баргажан.

ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВЫН ҮДЭРН

Ахын районий Орлигой дунда хургуулин багша Владимир Дагбаевч Осоховые хон мэдэхгүйб даа. Тэрэ 16 жэлэй туршада үхибүүдэ техникэдэ дуртайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы бэлиг шадабарья зориулаа. Мүнөө үедэ гансаые техникэсэ бэйшэ, мүн модоор, түмэр түдгөөр элдэб зүйлэй хэрэгсэлнүүдэ дархалжа хургахаар хэсхээл үнгэрнэ.

Үүнэй коммунист ажалдаа анхарал.

БАРИЛДААН

ХҮБҮҮДЭЙМНЭЙ АМЖАЛТАНУУД БАЯСАМААР

Дүрэ булалдалтын барилдаагаар залуушуудай дунда РСФСР-эй түрүү нуури эзэлхын түлөө мурьсөөн Красноярск хотодо босхо дүрээбэ.

Россин Федерацийн олон област, хизаар болон автономно республикийн залуу бэрх барилдаашдай хамта манай Буряад ороной 16 спортсмен хабаадажсаа, хаба шадлаа туршаан, мэргэжэл шадабарья дээшлүүлэйн байха юм.

Буряадай багшанарай институтай физическэ хүмүүжүүлхын факультетэй 3-дхи курсын студент, СССР-эй спортын мастер Лубсан Айсеев эгэл хүнгэн шигшүүртэ барилдахдаа, ехэ амжалта туйлаа. Кафедры даагша, педагогикын эрдэмэй кандидат Степан Калмыковай хурган хоридот балнгтай бэрх барилдааша хүбүүн зургаан хүнтэй тулалдахдаа, бултынь ядамгүйгөөр шүүгээд, түгсэхэдэй наадаанда Туватай АССР-эй түлөөлгшэ Доржу гэгшэстэй тулалдахдаа, яаха аргагүй буюу байханаа харуулаа, РСФСР-эй чемпион болобо. Энэ хадаа залуу спортсмен болон тренерынь ехэ амжалта мүн.

Спортын мастерууд В. Гармаев, С. Галсанов, мастертэ кандидатуд В. Миланханов, Э. Ивхинов гэгшэд дүрбэдхи хууринуудта гарахан байна.

Дүрэ булалдалтын барилдаагаар зиршүүлэй дунда бүхсөөнэ мурьсөөн Ригэ хотодо болобо. Манай ороной хэдэн союзна республикануудай, мүн Болгарин, Финляндийн 350 өдир барилдаашад энээнэ хабаадаа.

«Динамо» бүлгэмэй республиканска комитетэй өдир барилдаашад манай республикийн нэрэ хүндэ энэ хамгаалхан байгаа.

Улаан-Удэн 25-дхи хургуулин 9-дхи классай хургаша Александр Бардаханов 48 хүртээр килорам-май шигшүүртэ барилдахдаа, бар хүсэтэй, арга дүрэтэй спортемен боложо яба-каана харуулаа. Энэ шигшүүртэ 29 хүн суглархан байна. Манай хургадаашан хибс дээрэ 8 хүнтэй тулалдаа, түгсэхэдэй мурьсөөнэ Запорож хотын түлөөлгшэ А. Зайцевтай тулалдахдаа, түрүү нуури эзэлбэ. Хүдэгдэй спортын 7-дхи хургуулийн тренер Валерий Сыдеев энэ амжалтада габалта юм.

33-дхи хургуулийн хургаша Валерий Сыдеев 4-дхи хуурида гарахан байгаа.

Б.М. ЖИГИТОВ.

США. Американ засагаархидай ракетно-ядерна буу эзбсэг үйлдбэрлэгээ, үргэдхэхэ зорилготой харата муухай түсбүүдэе бууруушаан үргэн нийтын хабаадалгатай жагсаалуудад Холбоот Штадуудай хото городуудар боложо үргэлжэлнөөр. Иймэ жагсаануудта хабаадагшадые «нигитын хурам эбдсэг» гэжэн шалга ба-рвад түрээ, шорондо хаалга замхангауй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нью-Йорко олонинтын хабаадалгатай митинг боложо байна. ЮПИ-ТАСС-ай фото.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА ҮДЭШЭ

Зүүн Сибирийн соёлой институт аха дүү Монгол оронхоо ерэнэ басагадхуууд хураагд. Институдай багшанарай коллектив монгол залуушуудад эрдэм ном заахаа гадна, тэдэний айлшье талаар дүүрэн тэгшээр хүмүүжүүлэхэ, тэдэний сүлөө сатые аша үрэтэйгөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулааг юм.

Монголой Аралдай Республикын байгуулагдахаар 55 жэлэй ойдо зориулагдахан интернациональна үдэшэ института декабрийн 1-нэй үдэр боложо үнгэрөө.

Энэ үдэшэ дээрэ совет-монгол хани барисаанай институтай бүлгэмэй түрүүлэгшэ профессор С. С. Бадмацывенов «МНР-эй 55 жэлэй ой» гэжэн эхлэхэ хэбэ. Эхлэхэдэй хуулаар, совет студентнэр һонирхолтой концерт харуулаа. Улаан-Удэн лесотехническа техникумэй үдэшэдэ уригалаһан монгол студентнэр концертэ хабаадалсаа.

О. ЦЫРЕНОВА.

КОНФЕРЕНЦИ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

«Знание» бүлгэмэй Хорин районно эмхин 14-дхи тоосоот-һунгалтын конференци үнгэргэгдэбэ. Районно эмхин түрүүлэгшэ Ф. А. Хандархасэ эхлэхэ хэбэ.

Эхлэхэдэй тусга үгэ хэлэгшэ — эхин эмхинүүдэй түлөөлгшэд ажал ябуулга тухайга сугларгашадта мэдээсэ. «Георгийевский» совхозой түлөөлгшэ А. А. Москвитин, Тэгдэн дунда хургуулийн багша И. Б. Афанасьева, Анагай совхозой паркомой секретарь Ю. Ж. Дашиева ба бусадшье эдэхитэд ябуулгад хүдэлмэри тухай тобшо тэдгээр дуулгаба. КПСС-эй райкомой секретарь Б. Д. Чимитов, «Знание» бүлгэмэй республикын эмхин түрүүлэгшын орлогшо О. Н. Бодонов конференцийн хүдэлмэриг хабаадалсаа. Бүлгэмэй районно эмхин түрүүлэгшээр нүхэр Е. Б. Цырендоржиева хунгадаа. Түгсэхэдэй бүлгэмэй 15-дхи республиканска конференцийн делегатууд хунгадаа.

Ж. БАДМАЕВ.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Алтан шасарганын үдэс баян нутаг — Химнын голдо, ерэйлээр лэ шэнэ барилгануудай олоор бодоогдожо байһанин обьектот. Хуурай гурбан жэл соо Шасарганын совхоздо тус бүрилоо хоёр байртай 12 гэр, айлшадай бууха байшан, 20 хүнэй багтамжатай столосо, 50 хүнбүрхэй саат, хоёр дахир контор, автомат-телефонно станци гэгэ мэтэ барилга хэбнэ. Тэрэ шэсэн ытгаимтай — гурвал гаргагд аггрегат ашгалтада тушаагдаһан. Энэ агрегат байгша ондо 525 тонн тэжээл гаргаба.

ПЛАНТАЦИ ҮРГЭДХЭГДЭНЭ

Шасаргана жэмэсье Сибирийн ананас гэжэ нэрлэдэг. Энэмнай эдээ хооллогдаа, онд домдо хэрэгсэлдэгдэг айкабтар сентэй шухаг жэмэс мүн. Жэмээхэдэ, шасарганын тоһоор шарха эдэгдэгдэг, галай аюулда дайрагдажа, дүрлэн шатаһан, доторой үбшэндэ нэр-сүтүгдэн студентнэр ургаса

ШАСАРГАНЫН СОВХОЗДО

бэгдэһэн хүнүүдэ эмшэлдэг байха юм. Мүнөө Шасарганын совхоз 1212 гектар плантациятай. Жэл бүри шасарганын талмай үргэдхэгдэнэ. Жэмээхэ, 1976 ондо 95 гектарта шасаргана гариндаан байбал, 1979 ондо 400 гектарта тарилгаа.

ОЛОН ТОННО ХУРЯАГДАА

Тус совхозой хүдэлмэриншэ энэ үнэтэ жэмээсэй өдөшхөтэй сасуу, августын тэн баяр хуримжаа эхлэхэн юм. Байгша ондо урдахи жэлүүдтэ орходо, шасаргана хуряалгада угтаа таарамжатай олол арга хэрэгсэлдэг. Тэрэнэй ашаар хоёууд гэгтээгдэгдэнэ. Үбэлэй үедэ шасаргана сохиходо, тэрэнэй мүшөрүүд хурхаж, ерэхэ жэлэй ургаса бага болодог байгаа. Энэ жэлтэ түсбэй шасаргана 200 тонно жэмэс хуряагдаа. Дорж Банзаровай нэрэмжтэ багшанарай институтан студентнэр ургаса

хуряалгада эдэхитэйгээр хабаадалсаа. Шасаргана ургуулга талаар ахалташа агроном Алан Ефимовна Денисенко студентнэрий байнаар хүдэлмэрийн ололтон тэмдэгтэ. Жэмээхэдэ, студентнэрий 241-дхи бүтгэрбан үдэрийнөө даабринис 171 процент, 143-дхи бүтгэрбан 133 процент дүүргэһэн байла.

Эм домдо оролог энэ жэмэс хуряан абаха талаар Шасарганын совхоздо өөрнө чөмийонууд бин юм. Жэмэс сугтуулагдахад Татьяна Федотова, Ульяна Назарова, Анна Ковалевская, Зера Ковалева гэгшэд тэдэний тоодо ороно.

Үнэтэ жэмэс мүнөө гүрэнэд тушаагдажа үргэлжэлнөөр. Шасарганын шүүлэ, тоһо абахын тула Улаан-Удэн заводдо 80 тонно шасаргана элбэгдээ.

Р. БАЛДАНОВ.

МАЛ АЖАЛДА ХҮДЭЛНЭ

Армийн албанһаа табигдажа ерэнэ залуушуудай олонинтэ совхозодо үлэжэ хүдэлхэ гэжэн хайн хайхан ёһо гүрим баримталга болонхой. Тинн Ч.Д. Дабаев, Б. Ангархасэ гэгшэд түрэл нутагтаа үлөө хон. Тинхэдэ комсомолс А. Цыренов Халь-хэй гэжэн газарта хонинтой отара дээрэ ажаллаа.

Залуу малшад эгээл хамуулалгатай хана — үбэлжэлгэе хайнаар үнгэрэхын түлөө шармайн хүдэлжэ байнхуй. Үблэ, тэмээлээ гэмтэйгай гаргалшаа, малсаа зүбөөр харуулаха тушаа аха нүхээхэнь эзабар, зүбшээл анхаргад. Мүн лэ мал ажалда хабаатай ном худал уншага, мэргэжлээ сүм шудалхын түлөө оролоно.

Ц.Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хорин район.

ХИЛЫН СААНАНАА

ТАСС АПН

ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУДАТ ЗОРИГЖУУЛА

КПСС-эй ЦК-гай ноябрийн пленумдай дүнүүд, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй тэрэн дээрэ хэлэхэн программа үгэ, эдэний хүлээд доро үнгэрһан, СССР-эй Верховно Советэй сесс дэхэйн олонинтын анхарал гатажа байнаар. Совет хүтэлбэрлэгшэ марксистско-ленинскэ сесс мэргэн, политическэ холын хараа бололтойгоор ар-багша талын жэлэй дүрбэн бэйлэй турша со совет хүнүүдэй хэлэн охонгон байгуулахы хүдэлмэрийн дүнүүдэе согсолон, коммунизм байгуулгын мүнөөнэй шатада бөөлүүлхэ ажал ябуулгануудай үргэн ехэ программаар парти болон аравды эзбсэг-

жүүлхэн байна. Советскэ Союзай туйлаһан үргэн ехэ амжалтанууды совет хүтэлбэрлэгшэ тодо хурсаар харуулаа гэжэ боло-гарин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Энэ хэлэхэн үгын коммунистууд болон бүхы совет аравды ажал шэнэ тулалдатуудта зоригжуула байһаниннь ар-сашагүй.

Л. И. Брежневэй хэлэхэн үгэ соохи заабринүүд, тобшолонууд 1980 оной түсбэ бөөлүүлхэ талаар партийна, гүрэнэй ба аяхажын зургаанууд, профсоюзай болон нийс-сомолой организацинуудай ажал ябуулгын үндэһэ хуурида табигдаха байһаниннь

дамжаггүй гээд Кубын «Гран-ма» газетэ бэшэнэ. КПСС-эй ЦК-гай пленум дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэхэн үгэ «совет экономико хүтэлбэрийн дүнүүдэе эгээл урмайтай хайнаар, гэхэ зуу-рам буудал цөмөнт болон минеральн үтээгшүүтүүдэе үйлдбэрлэхэ талаар дэлхэй дээрэ түрүү хуурида гараа гэжэ «Балтимор сан» газетэ бэшэнэ.

СССР-эй бюджет дотор оборондо мүнгэ һомололты хорооһон ушар бүгдэ ний-тын анхарал татаһа. Энэнь шахардуу байдал хуурауула, буу эзбсэгүүдэе хуряаха зорилго урдаа табиган Со-вет гүрэнэй гадаадын поли-тическэ гол хараа шгэлд болодог байһые харуулаһан хэмээһэн мүн гэжэ «Токио Симбун» мэдээсэ.

Хууль 15 жэлэй турша со СССР-тэ элэктрын элшэ хүсэ үйлдбэрлэгэ ба нефть

олозоборилго гурба шахуу лахын дээшлүүлэгдэһэн бай-на. Тингээ Советскэ Союз түлшэ болон түхэй эд, ша-рим буудал цөмөнт болон минеральн үтээгшүүтүүдэе үйлдбэрлэхэ талаар дэлхэй дээрэ түрүү хуурида гараа гэжэ «Балтимор сан» газетэ бэшэнэ. СССР-эй бюджет дотор оборондо мүнгэ һомололты хорооһон ушар бүгдэ ний-тын анхарал татаһа. Энэнь шахардуу байдал хуурауула, буу эзбсэгүүдэе хуряаха зорилго урдаа табиган Со-вет гүрэнэй гадаадын поли-тическэ гол хараа шгэлд болодог байһые харуулаһан хэмээһэн мүн гэжэ «Токио Симбун» мэдээсэ.

ДУТЫН ЗҮҮН ЗҮГТЭХИ БАЙДАЛЫЕ ЗҮБШЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК. Дутын зүүн зүгтэхэ байдал тухай асуудалы ООН-ой Генеральна Ассамблей зүбшэн хэлсэхэ эхилбэ. Генеральна секретарь К. Вальдхаймай хэбэн эхлэхэлы пленарна заселанида хабаадагшад зүбшэн хэлсэхэ юм.

Сенегалдаа ООН-ой дэргэлэ саг үргэлжэ байдаг тулалдэгшэ Ф. Кан заседани дээрэ үгэ хэлэхэдэ, 1967 ондо булмтаран эзэмдэгдэһэн араб газар нутагууды Израилийн сүлөөлөөд, Палестинын араб арадай бүхы

үндэһэн эрхэнүүдэе хангаал байгаа хаань, Дутын зүүн зүгтэхэ байдал гуримшуулагдаха аргатай гэжэ мэдүүл-ба.

Хууль харануудта Дутын зүүн зүгтэ болоһон үйлэ хэрэгүүд Холбоот Штадуудай Дутын зүүн зүгтэхэ полити-

кын холын хараа түсбгүй байһые элрхэйлэн гэршэлбэ гэжэ араб оронуудай лигийн генеральна секретарь Ш. Клибн хэлэ. Кэмп-Дэвидтэхэ «хэлсээн» Дутын зүүн зүгтэхэ байдалы али бүхы талаһаан шинжлэхэгшүүнөө гадна, энэхин байдалы бүри аюул түбэгтэй болгоно.

КПВ-гэй ЦК-гай ТОГТООЛ

ХАНОЙ. Вьетнама ба Советскэ Союзай хоорондо дипломатическа харилсаан тогтоолоһоор 30 жэлэй ойе һайндэрлэхэ тухай тогтоол Вьетнамай Коммунист партия ЦК-гай Секретариат ба-талан абаба.

Энэ ой Советскэ Союзай ба бусал социалист гүрэнүүдэй арахуудтай хани барисаанай, наһалаа нэгдэлгэһэн, аха дүүгэй харилсаанай шухала үйлэ хэрэг болоно гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ. Энэ гайхамшадта һайндэ-

рыс тэмдэглэгэ Советүүдэй оронтой хани барисаа, харилсаа холбооо саашалан бахмжүүлхэ байна. Француз колонизаторнуудта, америк империалистуудта, Хятадай ээрхэн зонхилгошдот эсэргүүтээр хэбэн тэмсэл-

дэнь вьетнам арадаа аха дүү социалист оронуудай айкабтар ехэ, аша үрэтэй тулаһама үзүүлэн тухайн хөөрхөн хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэхэ юм.

СЭХИР ЭКРАН

НЭГДЭХИ ПРОГРАММА «Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа, 8.00 — «Время». 8.40 — Угдөөнэй гимнастика. 9.05 — Мультифильмүүдэй программа. 9.35 — «Ногда джонгит земля» — уран хайханай фильм. 10.50 — «Хүн хүтэлбэрийн системэ». Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.35 — «Комсомол, бидэнэр шантагабди!» фильм-концерт. 11.55 — Шэнэ һонин. 12.00 — Забхарлалга. 13.55 — Дамжуулгын программа. 14.00 — Шэнэ һонин. 14.20 — Шиний ажал

УЛАСХО ОРОНДЫН ШЭН ЖЭЛЭЛ

Шахардуу байдалые нуларуулга гү, али буу эзбсэг эхээр гаргалга гү

Америкын ракетно-ядерна шэнэ түхэлэй буу эзбсэгүүдэе Баруун Европодо байрлуулха НАТО-гай түсбүүдэ эсэргүүсэлтын уласхоорондын үдэр ноябрийн 27-до 36 найрамдалай бүхэлхэйн Советэй шинжлэхээр үнэтэ гэгдэбэ. Аюул хэтэ энэ наһаашаада эсэргүүтээр элсбэ ороонхой олонинтын эдэхин ехэлбэр тэмсэл ябуулаха эхлэхэнь айкабтар ехэ улха шаартай. Европодо бин байһан американ ракетно-ядерна системые «шинжлэхэн хубилгаха» тухай энлэ юрэ хэлэгдэнэ бэшэ, харин шэнэ түхэлэй буу эзбсэгүүдэе тохуу тушаа хэлэгдэнэ. Хэрбээ тинмэ юмэнэй хэрэгдэл байгаа гэжэ наа, Европодо сэрэгтэй-политическэ шэнэ эрхэ байдал тогтоогохо болоно. Бодото дээрэ Баруун Европын оронуудай үмэнэ хоёр бэрхшээл туданхай: шахардуу шанта байдалые нуларуулгад туһалха гү, али буу эзбсэг эхээр бүтээн гаргалгын шэнэ дабшалта дэмжэхэ гү.

Баруун Европодо «Першинг-2» гэгдэг 108 ракетэ, далайтай 464 ракетэ тохдохо тухай НАТО-гай советэй декабрыда зарлагдахаа байһан сессин шинжлэхээр бодото дээрэ бөөлүүлэгдэ байгаа наа, США сэрэгтэй стратегическэ талаар буюу байдалтай болохоно лабтай. Тинмэ эрхэ байдалтай тохолоодо байбаль, Советскэ Союз, социалист бусад оронууд өөһэднөөр аюулгүй байдал хангаха зорилгоор харюулгай хэмжээнүүдэе абаха баатай болохоно мэдэхэ бшуу. Энэ ушар байдалаа хоёр талын сэрэгтэй хүсэн улам ехэдхэгдэжэ, буу эзбсэг бүтээн гаргалга шэнэ дабшалтада орохо болоно.

Гансахан Европодо бэшэ, мүн бусад туйнуудтэ энэ замые дэлхэйн арадууд буруушаана. Дунда зэргын заида таиглаха ракетно-ядерна буу эзбсэгые хороохо ба тэрэниие бүтээн гаргалга хизаарлаха тухай асуудалаар хэлсэе дары түргэн эхилхэе дуралдаха байһан Советскэ Союзай оролдогы дэлхэйн арадууд хайшаан дэмжэнэ. Буу эзбсэгтэй хүсэйн талаар али тэгшэ байха ёһо гүрим сахил хадаа тинмэ хэлсэе зарлалтын гансахан зүб зам мүн. Энэниие ондоогоор тайлбарлаа, дунда зэргын заида таиглаха американ шэнэ түхэлэй ракетнуудые Баруун Европодо нэмжэ тохдоогшоо арасалта мүн болоно. 36 найрамдалай бүхэлхэйн Советэй урлада харюу болон, НАТО-гай зарим гүшүүн-гүрэнүүдэй газар дээрэ американ шэнэ түхэлэй ракетно-ядерна буу эзбсэг тохдоогоо эсэргүү хүлээлөө Европони ба Холбоот Штадуудта үргэөөр дэлгэрэнхэй. Олонинтын эрилтээр Даниин правительство дурсагшана асуудалаар шинжлэхээр абагые хойшлолуулха, Советскэ Союзтай хэлсэе хэжэ эхилхэ тушаа НАТО-гай советэй декабрыда зарлагдаха сессидэ дуралдаха гэжэн тогтоол абаа.

Кампучин «бэрхшээлтэ асуудал» гэдэгэй ушар удхань юуб?

Баруун оронуудай ба Пекиний пропаганда Кампучин «бэрхшээлтэ асуудал» гэдэгээр худал хуурмаг шууга татана. Гэгшэе, энэниие мүнөө байнаар, бодото дээрнэ абажа хароола, бэрхшээлтэ асуудал тухай бэшэ, харин 1975 оной апрелин 17-до эхлэхэн Кампучин зоболон тушаа хэлэгдэбэ. Кампучин Коммунист партия засагай хүтэлбэри булмтаран абаһан Пол Пот, Иенг Сари гэгшэдэй сэрэгүүд түрэл үдэр Поппоние эзмэлэн абажа, түрэл ороно Хятадай шэнэ түхэлэй колони болгохо талаар Пекинийнх үмөөршэдэйгөө тусуе тусуе бодото дээрнэ бөөлүүлжэ захалхан байна.

США Нидолитадтай эээрхэ түрмэхэй даи хэжэ байха үедөө Кампучин газар дээрэ 550 мянган босхо хайһан байха юм. Үзэгдөөгүй ехэ налдарла, зоболондо нэрбэлгэһэн Кампучида хүлээрнэ маонистуудай «соёлой революцийн» ре-центээр попповесцууд шуната холдотга хэжэ ороһон. Энэ ороной долоо миллион хүн зоһноо гурба миллионниие концлагерьнуудта алагдаһан байха юм. Жэмээ, нийслэл хотодон оройдоо 48 өрөх амиды үлэхэй. 11 мянган студентнуудхэ миңг 450 хүн, даада хуруулинууд 106 мянган хурагшаада 5 мянга гараниие амиды үлөө.

Кампучин Национальна аршалан сүлөөлүүлгын нэгдэлмэ фронтын хүтэлбэри дотор эмхидгэлэһэн революционн востанн Кампучин аравды сүм усадалаа абаһан байна. Социалист Вьетнама аха дүү ороной туһаламжада түшгэлэн, кампучи арад алахаа хоюалгын журамые угы хэжэ, ороноо бэрхшээлтэ байдалаань гаргажа эхилхэн. Аралдай Кампучин правительство хүн зоһноогоо ажабайдалые гуримшуулха ба национальна экономикоо нэгдэнэ болхохо талаар шухала, нүөөс ехэтэй хэмжээнүүдэе абаа. Миллион гектар талмайда эдээ хоолой ургамалууд тарилгаа. Хандаран халгаагдаһан промышленна

предприятинуудай 40-ниинэ нэгдэнэ болхоогоо, продукция үйлдбэрлэжэ эхилхэй. Электростанцинууд, түмэр зам, хүлгэрнүүд, больничаанууд, хуруулинууд шууд түргөөр зааһан бодоогдоно.

Кампучин аралдай гашуудад зоболондо гол гэмтэд байһан США, тэдэний Пекиндэхин нэгэ наһалтад мүнөө Кампучида нэгдэнэ болхоогшын хүдэлмэриин түлэр дундаа ябаха байха үедэ Кампучи ба Вьетнамай хүтэлбэридэ эсэргүү хардалга гуралгын кампани дэлгэрүүлжэ, кампучийнуудай үлсэхэлэн зоболон тушаа «крокодилий нөлөөн» тоожуулажа эхилэ. США-гай президент Дж. Картер «хүнэй эрхэнүүдэе эгээл муухагаар эблэгшэ» гэжэ Пол Потын банди-дуудай үлсгэлэхэнь нэрлэхэн аал. Мүнөө «эсэргүүсэлтын хүсэнууд», Кампучин «хуулинта засаг баригшад» гэжэ сонсохогоон байха юм. Тэдэний хараа бо-долтой энэ хубилгалые нэгдэнэ туһалба байһанаа мүнөө Вьетнамай үлсэхэ артагуй» гэжэ Франциин «Юманите» газетэ тайлбарлан бэшэ.

Кампучида аралдай засагые унагажа, политическэ үхээрэлэ гаргалгаһан Пол Пот, Иенг Сари гэгшэдэ ами абууу-хые Вашингтон ба Пекин хоёрой хэды оролдогые наань, тухын дабшасые гэдэгшэе арьоулахэ хаба тэдээртэ бай-хугүй. Дэлхэйн гүшэ шахуу гүрэн Кампучин Аралдай Республикые мүнөө мэдэрэхэн. Энэ хадаа Кампучида хэлдэ-гэ байһан хубилгалын зайсуулагдаша-гүй, тэрэнэй талада найдамтай нүхэдэй бин байһанай эли тодо гэршэ болоно.

Нэгдэлээ алдаһан «ниитэ дэлгүүр»

Ирландийн нийслэл котын түб хоёр үдэрэй туршада байр нэгэ дайсаанай бүлэлгэдэ ороод байһан хэрэм шэнги болоод байба. Европийн экономическа нэгдэлээр (ЕЭС) зарлагдаһан «ниитэ дэлгүүр» сесс ноябрийн 29—30-най үдэрүүдтэ энлэ, Дублинэй замготта үргэргэдэбэ. Буттай солдаудууд болон полициинхид замгомые дагуу шадаарай сэнүүдтэйнь нягта наринаар хүрэлэн харуулаа. Хурш гурнуудай хушан та дэгүүр автоматтай тусхай албанай солдаудууд хуугаа, замк дэгүүр Ирландын сэрэгтэй вертолет саг үргэлжэ ниндэжэ байа.

«Нийтэ дэлгүүр» юһэн оронхоо энлэ ерэнэ асар 800 корреспондент ойроо хүртэлхэй энэ хэрэмэе дамы нахилсаа. Заседаниин үнгэргэгдэжэ байһан түлэйн тэдээртэ нэгдэлэе үдүүлэй. Гэгшэе Дублинда зарлагдаһан сессидэ хабаадагшад ЕЭС-тэ амар заяа үзүүлхэе болгон арасалдаа булалдаага, зүрилдөөгөө олонинтэһэе ноужа шадаагүй. Англиян журналистнуудай нэгэнэй мэдүүлгэйн ёһоор, «ниитын дэлгүүр» талаар хамгааша-дай нийтлэгшэ аша туйһн хэрэгтэ үнэн сэхэ гэжэн наһамжын үндэһэ барим-тагүй байһаниие Дублинда болоһон уулзалтын зүришлэдөөн гэршэлэн харуу-ла.

Гол шанга тулалдаан Англи ба «юна-най» тоодо оролсодот бусад гүрэнүүдэй хоорондо болоо. Англиян премьер-министр М. Тэтчер гэгшэ нэгдэлэй бюджет Англиян оруулдаг түлбэрийн хэмжээе горитойгоор хороохо эрилтэ шангаар табяа. Энэ эрилтэдэ тэрэ ямар шалгаар барааб гэхэдэ, Англи нэгдэлэй бюджеттэ оруулдаг түлбэрийнөө ба-гаар юмэ абажа гэжэн байха юм. Ир-ланд ошохогоо урид М. Тэтчер ОРГ-эй канцлер Г. Шимидтэй, Франциин прези-дент В. Жискара д'Эстентэй сэхэ хэлсэ-хэжэ, урдаа табиган зорилго бөөлүүл-хэзэ үдэр гаргаһан тэршэ. Тэд тэрэнэй гаргаһан хуул оролдоогоноо ямар-шье үрэ гаргаһаа «Великобританиян ган-сахан хаалагдахаа ондоо юмшье түс-лахагүй» гэжэ В. Жискара д'Эстен Лон-дондо сэхэ мэдүүлхэн байна.

Хууль тушаалтадай Дублинда зарлагдаһан уулзалта урид хэдгэлэн ба-саамжын зүб байһаниие гэршэлэн ха-руулаа. «Нийтын дэлгүүр» гэгшүн бүхэн «булданда» хабаатай асуудала наһалаа табиха сүлөөтэй байгаагүй. Ушарын гэгдэ, юһэн гүрэнэй бултан-ныи экономическа байдал горитойго-ноор муулашанхай. Валютын үнэ сэнгэ уналга ба хүдэлмэрийг хүнүүдэй оло-шоролго айкаар түргэдэжэ байна. Тэс-кайта үгтэлэн мэдээсэлэй ёһоор, ЕЭС-эй оруунуудта «үлүү хүнүүдэй» тоо 8 миллиондо хүрэнхэй. Эгээл найлбар-тай шинжлэгшын ёһоор, дурсагдаһа нэгдэлэй экономическа ургалтын дабша-са 1980 ондо 2 процентээр унаха, худалдаа наймаанайн хэмжээ үлүү гар-ша 30 миллион доллар хүртээр урга-хаар багсаадаһа.